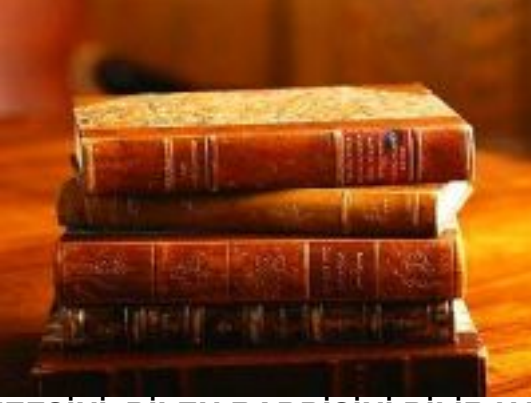

NEFSİNİ BİLEN RABBİSİNİ BİLİR HADİSİ ŞERİFİ

Sofiyeye kitaplarında çokca zikredilen rivayetlerden biri de “Nefsini bilen Rabbisini bilir” lafzıdır. Bunun hadisi şerif olup olmaması hakkında bir takım rivayetler vardır. Biz araştırdığımız pek çok eserden, netice olarak genel kanaatin hadisi şerif olduğu sonucuna vardık. Her ne kadar bazı alimler bu lafzın mevzu veya aslı olmadığını söylemişlerse de, şimdi aktaracağımız eserlerin sahipleri bunun hadisi şerif olduğuna itibar etmişler ve böylece tasavvuf eserlerine nakledilmiş oldu. O halde hakkında ihtilaf olan şey, en azında sağlam bir kaynağa dayanma ihtimalini taşıdığından direk olarak inkar edilemez. Uygun bir mana ile yorumlanıp, faziletliamellerde, güzel anlayışlarda delil yapılabilir.

« ﷻ ﷻ ﷻ ﷻ ﷻ ﷻ » ﷻ ﷻ ﷻ ﷻ ﷻ ﷻ

HADİSİ ŞERİF Mİ DEĞİL Mİ?

Yazar Ali Kara

Perşembe, 16 Nisan 2009 13:19 - Son Güncelleme Perşembe, 16 Nisan 2009 20:44

Bağavi Tefsiri: c: 1 sah: 153

Hadisi şerifte şöyle geldi: **“Kim nefsini bilrse, Rabbisini bilir.”**

Haberlerde (rivayetlerde) şöyle geldi: Allahu teala Davud a.s. vahyetti; Nefsini bil, beni bilirsın.

Davud a.s. dedi: Ya Rabbi! Nefsimi nasıl bileyim? Seni nasıl bileyim?

Allahu teala ona vahyetti: **“nefsini zafiyetle, acizlikle, fani olmakla bil, beni de kuvvetle, kudretle ve beka ile bil.”**

Alusi Tefsiri: c: 1, sah: 53

Zariyat 20-12. ayetlerin tefsiri: Bilakis nefsini bilen, Rabbisini bilir.

152. sayfada:

HADİSİ ŞERİF Mİ DEĞİL Mİ?

Yazar Ali Kara

Perşembe, 16 Nisan 2009 13:19 - Son Güncelleme Perşembe, 16 Nisan 2009 20:44

Bu, şu sözde kasdedilen ruh tur: “**nefsini bilen, Rabbisini bilir**” Nefsi natıka diye isimlendirilir.

Cilt: 10, sayfa: 15 te:

Bu sebeble denildi: “**nefsini bilen, Rabbisini bilir**” Allahu teala ve tebareke, Âdem’e secde edilmesini tesviyesine ve ona ruh üfürülmesine bağladı. Zira isimler ve sıfatların nurları, Zat’ın tenzih yücelikleri işte o zamanda açığa çıktı. Vaktaki iş tamam olunca, nüsha tamam olunca, Hak’kın nurları zahir oldu, esrar satırları okundu ve (melekler) kendilerini küçük gördüler. “**Bütün melekler secde ettiler.**”

Razi Tefsiri: c:1, sah: 82

Şu kavli şerifi Nebevi kelimelerdendir: “**nefsini bilen, Rabbisini bilir**”

Mana: Nefsini zafiyetle, kusurla bilen, bilirki Rabbisi her şeye kadirdir. Nefsini cehaletle bilen, Rabbisini fazıl ve adaletli bilir. Nefsin halin değişikliği ile bilen, Rabbisinin kemal ve celalini bilir.

C:5, sah: 11 de:

Aleyhissalatu ves-selamın kavli: “**nefsini bilen, Rabbisini bilir**”

Mana: Nefsini hudus ile bilen,Rabbisini kıdem ile bilir. Nefsini imkan ile bilen, Rabbisini vucubla bilir. Nefsini ihtiyaçla bilen, Rabbisini istiğna ile bilir. Halk hakkında tefekkür bu

HADİSİ ŞERİF Mİ DEĞİL Mİ?

Yazar Ali Kara

Perşembe, 16 Nisan 2009 13:19 - Son Güncelleme Perşembe, 16 Nisan 2009 20:44

bakımdan mümkündür. Amma Halık hakkında tefekkür, elbette mümkün değildir. O takdirde hakikati ancak selb ile tasavvur edilebilir. Şöyle diyebiliriz: O (Mevlamız) cevher değildir, araz değildir, mürekkebe ve müellef değildir, bir cihette değildir.

Nazmud- Durer: c:7 sah:377

İkincisi nefislerdir. Zira nefsini bilen, Rabbisini bilir. Yani, ruhunu bilen, onun cevher olduğunu, bedende işleri tedbir ederek tasarruf ettiğini bilen, sıfatlarını bilir ki o sıfatları bedensiz de bakidir, kıvamında bedene muhtaç değildir. Belki beden ona muhtaçtır. Ayrıca ruh, marifet mahallidir. İşte herkim şu gibi marifetleri bilirse, Rabbisini ve sıfatlarını bilir: vahdaniyyetini, ilmini, kudretini, iradesini, alemin tamamındaki tasarrufunu. Yani Allahu teala'nın vücudu, gayrısının vücuduna zıttır.

Tefsurul-Lubab libni Adil: c: 16, sah: 95

Kıyametin kaim olmasından maksud, nefislerin hallerini ortaya çıkartmaktır. sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibi: **“Kim nefsini bilirse, Rabbisini bilir”**

Nisaburi Tefsiri. C:2, sah: 172

Orada, nefsini bilen Rabbisini bilir. Burası, -ev edna- (daha yakın oldu) makamıdır. Orda Allaha dönersiniz. Zira vücudunun başlangıcı, nefhadır (ruha üfürölüş), son halin cezbedir. İşte

HADİSİ ŞERİF Mİ DEĞİL Mİ?

Yazar Ali Kara

Perşembe, 16 Nisan 2009 13:19 - Son Güncelleme Perşembe, 16 Nisan 2009 20:44

bununla Âdem'i a.s. seçti, Nebisini keremli yaptı.

Tefsiri Hakkı, c: 1, sah: 69

“Nefisini bilen Rabbisini bilir” Rabbisini bilen, gayrısını terk eder. Ehlullahı ve havassını bilir. Onlardan yüz çevirmez. Onlara izzetle bakar.

C:1, sah: 313

Hadisi şerifte geldi: **“Nefisini bilen Rabbisini bilir”**

C:1, sah: 363

“Nefislerinizde de (ayetler yaptık), hala daha görmeyecekmisiniz..” ayeti, şu hadisi şerifin tahkikidir:

“Nefisini bilen Rabbisini bilir” Zira nefsi, Rabbisinin cemalinin aynasıdır. Rabbisinin halini, alem aynalarında ve nefsinin aynasında Hak'ın göstermesiyle insandan başkası müşahade edemez.

“yakında onlara ayetlerimizi göstereceğiz” Bil ve idrak et ki, Rabbinin kudretini anlayasın ey miskin.

Bahrul Medid c: 3, sah: 361

“Nefisini bilen Rabbisini bilir” Muhakkak bana bu hadisi şerifin sırlarından, açıklaması vacib olan, vasıflaması güzel olan şeyler zahir oldu. Bunlar: Allahu subhanehu, ruhu şu cisim cüssesine koydu. Latif ve lahuti olan ruhu, kesif olan nasuti bedene. Bununla, vahdaniyyetine ve rabbaniyyetine delalet etmek için.

Bu istidlal on şekildedir:

Birincisi: Şu insan heykeli, hareket ettirici ve tedbir ediciye muhtaç olunca, şu ruh ta onu hareket ettirir ve tedbir eder olunca, bildik ki şu alemin de bir hareket ettirici ve tedbir ediciye ihtiyacı vardır.

İkincisi: Cesedin tedbir edeni bir olunca, bildikki alemin de tedbir edeni birdir, tedbir ve takdirinde ortağı yoktur. **“Şayet gökler ve yerde ilahlar olsaydı, elbette bu ikisi fesada uğrarlardı”** (Enbiya:22)

Üçüncüsü: Şu cisim, hareket ettiricisi olan ruhun hareketi ve iradesiyle ancak hareket eder olunca, onun hayırlı veya şerli bütün hareketleri de ancak, Allahu teala'nın hareket ettirmesiyle, kudret ve iradesiyle olduğunu bildik.

Dördüncüsü: Cesette ancak ruhun ilmi ve şuuruyla ancak bir şey hareket eder olunca, (bu durumda) cesedin hareketinden olan şeyler ruha gizli kalmaz; bu sebeble bildik ki Allahu teala'dan yerde gökte zerre kadar bir şey gizli kalmaz.

Beşincisi: Şu cesette olan şeylerden hiçbir şey ruha, ruhtan daha yakın olmayınca, bildik ki Allahu teala herşeye çok yakındır, hiçbirşey ona kendinden daha yakın değildir. Mesafe yakınlığı şeklinde değil, zira bundan münezzehtir.

HADİSİ ŞERİF Mİ DEĞİL Mİ?

Yazar Ali Kara

Perşembe, 16 Nisan 2009 13:19 - Son Güncelleme Perşembe, 16 Nisan 2009 20:44

Altıncısı: Ruh cesetten evvel mevcut olunca, o yok olduktan sonra da mevcut olacaktır. Bundan anladık ki Allahu teala da halktan evvel mevcuttur, halk yok olduktan sonra da mevcut olacaktır. Zail olmaz, yok olmaz, zevelden mukaddestir (münezzehtir.)

Yedincisi: Ruhun cesette olup keyfiyeti bilinmeyince, bildik ki Allahu teala keyfiyyetten mukaddestir.

Sekizincisi: Ruhun cesette keyfiyeti bilinmeyince, nerde olduğu bilinmeyince, bilakis ruh cesette mevcuttur ve seyrederek, cesetten hiçbir yer ondan boş değildir, aynı şekilde Hak subhanehu da tüm mekanlarda mevcuttur, ama mekandan ve zamandan münezzehtir.

Dokuzuncusu: Ruh cesette hissedilmez ve dokunulmaz olunca, bildik ki Allahu teala da hissedilmekten ve dokunulmaktan münezzehtir.

Onuncusu: Ruh cesette gözle idarak edilemeyince, suretle temsil edilemeyince, bildik ki Allahu teala da gözlerle idrak edilemez, suret ve eserlerle temsil edilemez. Güneş ve aya benzetilemez. **“Onun misli gibi bir şey yoktur, O, iştir, görür.”** (Şura:11)

Ebu Said el harraz’a ruhtan sordular, mahlukmu dur?

Evet, dedi. Şayet böyle olmasaydı, asla Rububiyyeti ikrar etmezdi. Şöyle dedi “Belâ” (Evet, sen bizim Rabbimizsin.)

Himyanuz Zâd c: 1, sah: 39

HADİSİ ŞERİF Mİ DEĞİL Mİ?

Yazar Ali Kara

Perşembe, 16 Nisan 2009 13:19 - Son Güncelleme Perşembe, 16 Nisan 2009 20:44

Bu sebeble Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu: “**Kim nefsinin bilirse, Rabbisini bilir.**”
Yani, nefsinin sıfatları,
Rabbisinin sıfatlarının zıttı olmasını.

C: 9, sah: 237

Hadisi Rabbani (kudsi) de: “**Kim nefsinin bilirse, Rabbisini bilir. Kulum bana nafilerle yaşmaktan zail olmaz (daim olur), öyleki onu severim. Onu sevdiğimde, onun için kulak olurum, göz olurum, lisan olurum, el olurum, kalb olurum, benimle işitir, benimle görür, benimle tutar. Göklerim yerlerim beni almaz, kulumun kalbi beni alır. Kulum beni zikrettiği zaman ben onun meclis arkadaşayım.**” □ **Kim bana bir karış yaşarsa, ben ona bir zira’ yaşarım. Kim bana bir zira’ yaşarsa, ben ona bir kulaç yaşarım. Kim bana yürüyerek gelse, ben ona koşarak gelirim.”**

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu: “**Benim bir vaktim varki, rabbimden başkası orda olamaz. Ben sizin biriniz gibi değilim. Ancak Rabbimin yanında geceliyorum, beni yediriyor, içiriyor.”**

Makasıdı Hasene, c: 1, sah:220

Hadisi şerifin te’vilinde denildi: “**Nefsini bilen, Rabbisini bilir**” yani, kendini hudusla, Rabbisini kıdemle bilir. Nefsini fena (yokluk) ile bilen, Rabbisini beka ile bilir.

HADİSİ ŞERİF Mİ DEĞİL Mİ?

Yazar Ali Kara

Perşembe, 16 Nisan 2009 13:19 - Son Güncelleme Perşembe, 16 Nisan 2009 20:44

Enes'ten r.a. **“Nefsini bilen, Rabbisini bilir. Rabbisini bilen lisanı tutulur.”**

Şarani'nin Tabakatı Kübra'sı c:1, sah:226

“Nefsini bilen, Rabbisini bilir” hadisinin manası hakkında şöyle derdi: nefsinin züllünü ve aczini bilen, Rabbisinin izzet ve kudretini bilir. Derimki, bu en sağlam cevaptır.

Sehavi'nin Makasıdı Hasene'si, c:2, sah: 78

1149: **“Nefsini bilen, Rabbisini bilir”** hadisi hakkında Ebul Muzaffer bin Sem'ani, merfu' olduğu bilinmez dedi. Yayya ibni Muaz er razi tarafından hikaye edilmiştir. Tevilinde şöyle denildi: Nefsini hudusla bilen, Rabbisini kıdemle bilir. Nefsini fena ile bilen, rabbisini beka ile bilir.

Diğer bazı kaynakları da zikrederim:

Zerkeşi'nin meşhur hadisler hakkındaki Le'ali Mensure'si c:1, sah: 129 Mu'cemi Muellefin, c:7,

HADİSİ ŞERİF Mİ DEĞİL Mİ?

Yazar Ali Kara

Perşembe, 16 Nisan 2009 13:19 - Son Güncelleme Perşembe, 16 Nisan 2009 20:44

sah: 318 Esnâ Metalib, c:1, sah: 277 no: 1435 Keşful Hafa, c:2, sah: 262 Durrul Mensure c:1, sah: 18 - Mirkatul mesabih c:1, sah: 350

Bu ve diğer kitablarda zikredilen şu “**Nefsini bilen, Rabbisini bilir**” ibaresinin hadisi şerif olduğu kanaati yaygındır. Ancak ehli sünnetten myuhaddis İmam Nevevi ve ehli sünnetten ayrılan ibni Teymiyye bu ibarenin hadis olmadığını söylemiştir.

Bizim için önemli olan, şu saydığımız ve daha pek çok eserin, hadisi şeriftir diye itibar ettiği bir lafzı, artık tartışma konusu yapmamak ve nasıl bir mana ifade ettiğini anlamaya çalışmaktır. İnşaallah diğer bazı tartışmalı lafızları da kaynaklarından sizlere takdim edeceğiz. Yukarki rivayetleri 3 bin kadar Arapça temel eserin taramasından elde ettiğimizi de hatırlatırız.